

Η Ζαν ντ' Αρκ και ο πόλεμος των δύο ρόδων

Φορώντας μian ειδικά φτιαγμένη για τα μέτρα της πανοπλία, η μικροκαμωμένη 17χρονη Ιωάννα ισορροπούσε δύσκολα πάνω στ' άλογό της, καθώς κάλπαζε προς το τραγικό της πεπρωμένο. Ήταν 29 Απριλίου του 1429, τη μέρα που μπήκε στην πολιορκημένη από τους Άγγλους Ορλεάνη. Ελάχιστο καιρό αργότερα, η χωριατοπούλα θα γινόταν η αγία ηρωίδα της πατρίδας της. Πλησίαζε πια στην κορύφωσή του ο πόλεμος που, ως τότε, διαρκούσε πάνω από εννιά δεκαετίες.

Βασιλιάς, στα 15 του χρόνια, ο (απόγονος του Νορμανδού Γουλιέλμου του Κατακτητή) Εδουάρδος Γ' της Αγγλίας (1312 - 1377) απαλλάχτηκε γρήγορα από την κηδεμονία του πρωθυπουργού Μόρτιμερ, υπέταξε τους Σκοτσέζους, που είχαν νικήσει τον πατέρα του, οργάνωσε στρατό και στόλο και ζήτησε και το σκήπτρο της Γαλλίας ως μοναδικός συγγενής του τελευταίου Γάλλου βασιλιά της δυναστείας των Καπετιδών, Καρόλου Δ', που πέθανε το 1328. Οι Γάλλοι αρνήθηκαν και, στα 1338, ξεκίνησε ο 100ετής πόλεμος με τη Γαλλία. Οι Άγγλοι νίκησαν στο Κρεσί (1346) και πήραν το Καλέ, πάνω στη Μάγχη (1347) αλλά ο πόλεμος συνεχιζόταν αμφίρροπος, ώσπου ο βασιλιάς της Αγγλίας έστειλε στο μέτωπο τον συνονόματο γιο του Εδουάρδο (1330 - 1376). Φορούσε αυτός μια μαύρη πανοπλία κι έμεινε γι' αυτό γνωστός ως «μαύρος πρίγκιπας».

Στη Γαλλία βασίλευε (1350 - 1364) ο Ιωάννης Β' ο Καλός. Η αποφασιστική μάχη δόθηκε στο Πουατιέ, ο «μαύρος πρίγκιπας» νίκησε κατά κράτος (1356), αιχμαλώτισε τον βασιλιά των Γάλλων και τον φυλάκισε στον πύργο του Λονδίνου.

Ό,τι έχασε ο πατέρας του, το ξαναπήρε πίσω ο από το 1364 βασιλιάς της Γαλλίας, Κάρολος Ε' ο Σοφός (1337 - 1380), που πρόλαβε, πριν να πεθάνει, να προχωρήσει σε επιτυχημένες οικονομικές μεταρρυθμίσεις. Άφησε, όμως, στο θρόνο τον γιο του Κάρολο ΣΤ' τον Τρελό, στη διάρκεια της βασιλείας του οποίου (1380 - 1422) η Γαλλία έχασε τα πάντα.

Από το 1399, στο θρόνο της Αγγλίας είχε ανέβει ο Ερρίκος Δ' (1367 - 1413) του οίκου των Λάνγκαστερ. Ο γιος του, Ερρίκος Ε' (1387 - 1422), νίκησε τον Κάρολο ΣΤ' στο Αζενκούρ (1415), κυρίευσε το Παρίσι και, με συνθήκη, αναγνωρίστηκε βασιλιάς και της Γαλλίας. Ο γιος του, Ερρίκος ΣΤ', ήταν ενός έτους, όταν, στα 1422, κληρονόμησε και τους δύο θρόνους, με επιτρόπους τους δούκες Μπέντφορντ (για τη Γαλλία) και Γκλόστερ (για την Αγγλία). Την

ίδια χρονιά, ο 19χρονος βασιλιάς χωρίς βασίλειο δελφίνος Κάρολος Ζ' (γιος του ΣΤ') περίπου το είχε πάρει απόφαση πως δε θα έβλεπε θρόνο και φρόντιζε να γλεντά τη ζωή του, αφήνοντας τους Γάλλους να χάνουν τις μάχες, τη μια μετά την άλλη. Όμως, άλλα του επιφύλασσε η μοίρα.

Στο Ντανρεμί της Ορλεάνης, γεννήθηκε στα 1412 η χωριατοπούλα Ιωάννα (Ζαν). Στα 13 της, έλεγε πως άκουγε φωνές, που την καλούσαν να διώξει τους Άγγλους. Στην αρχή, την είπαν τρελή. Αυτή επέμενε, ώσπου ο παπάς του χωριού αποφάσισε να την πάει στον δελφίνο Κάρολο. Η Ιωάννα ήταν πια 17 χρόνων, όταν έγινε δεκτή από τον πρίγκιπα, που την άκουσε με προσοχή. Μια θεόσταλτη μικρούλα, ίσως να ήταν η λύση για την απόκτηση του θρόνου. Φτιάχτηκε μια πανοπλία στα μέτρα της και βγήκε διάταγμα, που την όριζε αρχηγό του στρατού.

Πέρα από τις προσευχές της και τις αγροτικές δουλειές, η Ιωάννα ποτέ της δεν είχε ασχοληθεί με κάτι. Ούτε από όπλα γνώριζε ο,τιδήποτε. Παρ' όλα αυτά, για τους Γάλλους ήταν η μοναδική λύση.

Στις 29 Απριλίου του 1429, η Ζαν, επικεφαλής λίγων πιστών, μπήκε στην πολιορκημένη από τους Άγγλους Ορλεάνη (Αρκ). Στις 4 Μαΐου, έκανε έξοδο και κυρίευσε ένα κάστρο από τους σαστισμένους Άγγλους. Στις 6, πήρε δεύτερο κάστρο. Στις 7, πληγώθηκε, έπεσε από το άλογο, έβαλε τα κλάματα αλλά σηκώθηκε και συνέχισε. Οι Γάλλοι, που για μια στιγμή τη νόμισαν νεκρή, πίστεψαν πως είχαν να κάνουν με αγία. Όρμησαν στους Άγγλους και τους τσάκισαν.

Στις 18 Ιουνίου 1429, οι Άγγλοι ηττήθηκαν οριστικά από τις δυνάμεις της Ζαν ντ' Αρκ στη μάχη του Πατέ. Η πολιορκία της Ορλεάνης λύθηκε. Με αρχηγό τη Ζαν ντ' Αρκ (ή παρθένα της Ορλεάνης), όπως την ονόμασαν, οι Γάλλοι νικούσαν παντού, έδιωξαν τους Άγγλους από τη χώρα (εκτός απ' το Καλέ, στην παραλία της Μάγχης) κι ο Κάρολος Ζ' στέφθηκε βασιλιάς.

Αντίπαλοι του Καρόλου, οι Μπουργκινιόν συνέλαβαν τη Ζαν με δόλο και την πούλησαν στους Άγγλους (1430). Ένα στημένο ιεροδικείο, στην πόλη Ρουέν, την καταδίκασε ως

μάγισσα. Την έκαψαν ζωντανή στις 30 Μαΐου του 1431. Στα 1450, η δίκη ακυρώθηκε. Στα 1456, η μνήμη της αποκαταστάθηκε: «Δεν ήταν μάγισσα». Στα 1909, ανακηρύχθηκε οσία. Στα 1920, η Ζαν ντ' Αρκ ανακηρύχτηκε αγία της καθολικής εκκλησίας.

Ο πόλεμος τέλειωσε ταπεινωτικά για τους Άγγλους στα 1453, την ίδια χρονιά που, ανατολικά, η Κωνσταντινούπολη έπεφτε στα χέρια των Τούρκων. Η ανακατάληψη του Καλέ έγινε στα 1458, καθώς οι Άγγλοι είχαν πια άλλα προβλήματα: Τον εμφύλιο πόλεμο των Δύο Ρόδων.

Όταν πέθανε ο Εδουάρδος Γ' της Αγγλίας, αυτός που ξεκίνησε τον 100ετή πόλεμο, άφησε δυο σειρές απογόνων. Τους δούκες του Λάγκαστερ με έμβλημα ένα κόκκινο τριαντάφυλλο και τους δούκες της Υόρκης με έμβλημα ένα άσπρο τριαντάφυλλο.

Στα 1453, βασίλευε ο Ερρίκος ΣΤ' των Λάγκαστερ και η εναντίον του δυσaréσκεια για την ήττα κορυφωνόταν. Οι εξεγέρσεις του λαού έφταναν ως το Λονδίνο. Ο Ερρίκος κυβερνούσε μόνο χάρη στη δύναμη του στρατού. Όμως, στις 31 Μαΐου του 1455, ξανάπεσε σε μια από τις συχνές του περιόδους παραφροσύνης. Τότε, ο δούκας της Υόρκης Ριχάρδος, εγγονός του Εδουάρδου, ανέλαβε επίτροπος του θρόνου για ένα χρόνο. Εξασφαλίζοντας την υποστήριξη των χωρικών, νίκησε τους Λάγκαστερ σε φοβερή μάχη. Ο πόλεμος των δύο ρόδων είχε ξεκινήσει. Κράτησε δέκα χρόνια.

Στα 1460, ο Ριχάρδος σκοτώθηκε και οι οπαδοί του ανακήρυξαν βασιλιά τον γιο του, Εδουάρδο Δ' (1442 - 1483). Η Αγγλία συνέχισε να έχει δυο βασιλιάδες, ώσπου, στα 1465, ο Ερρίκος του Λάγκαστερ αιχμαλωτίστηκε και φυλακίστηκε στον πύργο του Λονδίνου, όπου πέθανε το 1471. Οι Λάγκαστερ εξοντώθηκαν και μοναδικός βασιλιάς έμεινε ο Εδουάρδος της Υόρκης. Τον διαδέχτηκε, για ελάχιστους μήνες, ο 13χρονος γιος του, Εδουάρδος Ε' (1470 - 1483), που δολοφονήθηκε από τον θείο του, Ριχάρδο Γ', αυτόν που έγινε ο ήρωας ομώνυμης τραγωδίας του Σαίξπηρ.

Ο αιμοσταγής Ριχάρδος βρέθηκε αντιμέτωπος με τον Ερρίκο Στάφορντ, δούκα του Μπάκιγχαμ, που επαναστάτησε εναντίον του. Η επανάσταση πνίγηκε στο αίμα κι ο δούκας αποκεφαλίστηκε στο Σαλίσμπουρι.

Δυο χρόνια αργότερα, ο Ερρίκος Τυδώρ εκθρόνισε τον οίκο της Υόρκης. Στην περίφημη μάχη του Μπόσουερθ, ο Σαίξπηρ ήθελε τον Ριχάρδο να χαρίζει «το βασίλειό του για ένα άλογο», προκειμένου να μπορέσει να το σκάσει. Δεν του δόθηκε κι ο Ερρίκος τον πρόλαβε και τον σκότωσε, αναγορεύοντας τον εαυτό του βασιλιά με το όνομα Ερρίκος Η'. Για την Αγγλία, ξεκινούσε η περίοδος της δυναστείας των Τυδώρ, καθώς είχαν πια εκλείψει οι βασιλικοί απόγονοι των Νορμανδών κατακτητών.

(Έθνος, 29.4.2009) (τελευταία επεξεργασία, 2.3.2009)